

ΣΧΟΛΙΟ

ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΕΛΛΙΣ

Οι επισημάνσεις
Σημίτη

Κορυφαίες προσωπικότητες, που έχουν αποχωρήσει από την ενεργό πολιτική, έχουν την υποχρέωση να μοιράζονται με την κοινωνία την εμπειρία και τα διδάγματα από την άσκηση των καθηκόντων τους. Οφείλουν να συμμετέχουν και ενίοτε να πρωτοστατούν στον δημόσιο διάλογο, ιδιαίτερα όταν η χώρα τους βρίσκεται αντιμέτωπη με μια μείζονα εθνική κρίση.

Αυτό ισχύει πρωτίστως για πρώην πρωθυπουργούς, όπως ο κ. Σημίτης, που μίλησε χθες στο φόρουμ για τη «Δημοκρατία υπό πίεση», ενώ υπό το ίδιο πρίσμα έχουν να συνεισφέρουν και οι κ. Μητσοτάκης και Παπαδήμος. Το σκηνικό είναι διαφορετικό σε ό,τι αφορά τον Κώστα Καραμανλή και τον Γιώργο Παπανδρέου, καθώς άμεσα ή έμμεσα συμμετέχουν στις εσωτερικές διεργασίες των κομμάτων τους.

Η χθεσινή παρέμβαση του Κώστα Σημίτη, ακόμη και αν επιλέξει κανείς να της αποδώσει προσωπικά ή και πολιτικά κίνητρα, ήταν διδακτική. Στήλιτευσε την ανευθυνότητα και τον λαϊκισμό του ελληνικού πολιτικού κόσμου και τις ευθύνες που έχει για την κατάρρευση της οικονομίας. Μίλησε για τον φόβο του πολιτικού κόστους που έχει ταλανίσει την ελληνική κοινωνία και το οποίο έχει επανειλημμένα λειτουργήσει ως ισχυρός παράγων ματαιώσης ή αναβολής πρωτοβουλιών, οι οποίες, αν είχαν αναληφθεί στον χρόνο που έπρεπε, θα είχαν αποτρέψει τα χειρότερα. Εδώ η σκέψη πάει αβίαστα στην περίπτωση της αναμόρφωσης του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης που επιχείρησε το 2001 ο Τάσος Γιαννίτης και βρήκε τους πάντες «απέναντι», με αποτέλεσμα να παραιτηθεί, τα πράγματα να μείνουν ως είχαν και η βόμβα να εκραγεί μια δεκαετία αργότερα με πολύ περισσότερα θύματα και βαθύτερες πληγές.

Το άλλο παράδειγμα που ανέφερε ο κ. Σημίτης ήταν η επιθετική εναντίωση της Νέας Δημοκρατίας στο Μνημόνιο όταν ήταν στην αντιπολίτευση, το οποίο όμως εφήρμοσε ως κυβέρνηση, ενώ το ΠΑΣΟΚ από την πλευρά του υποστήριζε ότι «λεφτά υπάρχουν» και υποσχόταν κοινωνικές παροχές, για να οδηγήσει, τελικά, τη χώρα στο Μνημόνιο, λίγους μήνες μετά την ανάληψη της εξουσίας.

Οντως, η απουσία της αναγκαίας ειλικρίνειας στη σχέση με τον πολίτη και οι ανεκπλήρωτες υποσχέσεις γίνονται αιτίες αγανάκτησης και κοινωνικής έκρηξης, ενώ δημιουργείται πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη ακραίων φαινομένων που απειλούν τη δημοκρατία στο εσωτερικό και εκθέτουν τη χώρα στο εξωτερικό. Το βιώνουμε με τον πιο επώδυνο τρόπο τα τελευταία χρόνια.

Ο κ. Σημίτης έχει τις δικές του μεγάλες ευθύνες. Ας μην ξεχνάμε ότι επί δικής του διακυβέρνησης σημειώθηκαν, μεταξύ άλλων, η «φούσκα του Χρηματιστηρίου» και οι υπερτιμολογήσεις των Ολυμπιακών Αγώνων. Οι επισημάνσεις του είναι εύστοχες με την έννοια ότι αναδεικνύουν δυσλειτουργίες που πρέπει να διορθωθούν. Θα ήταν περισσότερο αποτελεσματικές και εθνικά χρήσιμες εάν εξέπεμπαν και μια αίσθηση αυτοκριτικής.

Σαμαράς: Λαϊκισμός και εξτρεμισμός, εχθροί της δημοκρατίας

Του ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

«Δεν θα υπάρξει φρικτό σενάριο τύπου Δημοκρατίας της Βαϊμάρης για την Ελλάδα», διαβεβαίωσε χθες ο Αντώνης Σαμαράς, μιλώντας στη Στοά του Αττάλου στο Φόρουμ των Αθηνών «Δημοκρατία υπό πίεση», διοργανωμένο από κοινού από την «Καθημερινή» και την «International New York Times». «Εξερχόμαστε από την κρίση γιατί η δημοκρατία μας άντεξε την πίεση», είπε ο κ. Σαμαράς. Η διαδικασία ήταν «εξαιρετικά σκληρή και επώδυνη», τόσο που «δεν γνωρίζω πολλές δημοκρατικές κοινωνίες που να την άντεχαν», είπε, σημειώνοντας ωστόσο ότι «βγαίνουμε από αυτήν σοφότεροι ως λαός».

Μεγάλο μέρος της ομιλίας αφιερώθηκε στους διδύμους εχθρούς της δημοκρατίας: τον λαϊκισμό και τον εξτρεμισμό. Σύμφωνα με τον κ. Σαμαρά, αν αυτά τα δύο δεινά ριζώσουν, διαλύουν την αίσθηση του συνανήκειν και διαδίδουν τον φόβο, τη συνωμοσιολογία και τα καταστροφολογικά σενάρια. Ως αποτέλεσμα, «η κοινωνία διχάζεται, η συναίνεση είναι αδύνατη και δημιουργείται κοινωνική αναταραχή».

Κάνοντας μία σύγκριση μεταξύ της κατάστασης της χώρας πριν από δύο χρόνια και σήμερα, ο πρωθυπουργός ισχυρίστηκε ότι «αντιστρέψαμε πλήρως την καθοδική πορεία της κοινωνίας». Απαριθμώντας τα επιτεύγματα



Ο πρωθυπουργός Αντ. Σαμαράς, προσερχόμενος στην εκδήλωση, στη Στοά του Αττάλου.

Πλούσιος προβληματισμός στο φόρουμ «Δημοκρατία υπό πίεση», που διοργάνωσαν η «Καθημερινή» και η International New York Times.

της διακυβέρνησής του, ωστόσο, ανέφερε στοιχεία για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας. Ο κ. Σαμαράς δεσμεύτηκε ότι οι μεταρρυθμίσεις θα συνεχιστούν και προειδοποίησε ότι οι δυνάμεις του λαϊκισμού, μην έχοντας να προτείνουν έναν πραγματικό

εναλλακτικό δρόμο, θα επιδοθούν σε νέα έξαρση ψευδών υποσχέσεων και εύκολων λύσεων.

Νωρίτερα, ανοίγοντας τις εργασίες του συνεδρίου που έλαβε χώρα στο πλαίσιο του Φόρουμ στο Μουσείο της Ακρόπολης, ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησης και υπουργός Εξωτερικών Ευάγγελος Βενιζέλος έδωσε τη δική του εκδοχή για τις προοπτικές της δημοκρατίας. Ο κ. Βενιζέλος μίλησε για «κρίση νομιμοποίησης στην Ευρώπη», καθώς οι πολίτες βλέπουν τα έθνη-κράτη να μετατρέπονται σε «ομήρους» των αγορών. Αναφέρθηκε στην άνοδο της Ακροδεξιάς ως «την πιο ακραία μορφή» των πιέσεων στη δημοκρατία, ενώ επέκρινε τη δια-

χείριση της ευρωπαϊκής κρίσης από την Ε.Ε., σημειώνοντας ότι εστίασε σε δημοσιονομικούς και μακροοικονομικούς στόχους, αγνοώντας τη δυνατότητα των κοινωνιών να αντέξουν τα μέτρα που επιβάλλονταν.

Στη Στοά του Αττάλου

Πριν από την ομιλία Σαμαρά στη Στοά του Αττάλου, απύθυνη χαιρετισμό ο δήμαρχος Αθηναίων Γ. Καμίνης και η επικεφαλής του Ταμείου του ΟΗΕ για τη Δημοκρατία Ανίκα Σάβιλ. Ο κ. Καμίνης αναφέρθηκε στη δημοκρατία ως «εγκλωβισμένη μεταξύ της φυγής προς τα εμπρός και της ροπής προς τα πίσω» και εξέφρασε την αγωνία του για «τη συρρίκνωση

της μεσαίας τάξης» και την «εξόντωση» των οικονομικά ασθενεστερών. Ο δήμαρχος Αθηναίων τάχθηκε υπέρ της ενίσχυσης των τοπικών θεσμών ως αντιδότη για την «κρίση της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας», όπως την περιέγραψε. «Οι δήμοι και οι περιφέρειες πρέπει να αποκτήσουν κεντρικό ρόλο στην εφαρμογή του προγράμματος “Ευρώπη 2020”», τόνισε. Η κ. Σάβιλ μετέφερε τους χαιρετισμούς του γ.γ. του ΟΗΕ Μπαν Κι Μουν και υπενθύμισε στο ακροατήριο ότι οι σταθερές δημοκρατίες δεν είναι αυτές που δεν αλλάζουν, αλλά αυτές «που διαχειρίζονται την αλλαγή ειρηνικά».

Το Φόρουμ ολοκληρώθηκε με συζήτηση μεταξύ του Καρλ Μπιλντ, υπουργού Εξωτερικών της Σουηδίας, το κόμμα του οποίου μόλις ηττήθηκε στις εκλογές, και του πρώην προέδρου της Σλοβενίας Ντανίλο Τουρκ, συντονισμένη από τον αρθρογράφο των «New York Times» Ρότζερ Κόεν, και με ερωτήσεις από το κοινό. Ο κ. Μπιλντ, παρά την εκλογική ήττα –εν μέρει μάλιστα εξαιτίας της, όπως ισχυρίστηκε–, εμφανίστηκε αισιόδοξος για το μέλλον της δημοκρατίας ανά τον κόσμο. Ο κ. Τουρκ τόνισε ότι οι ψηφοφόροι δρουν σήμερα πολύ περισσότερο ως καταναλωτές, κάτι που δυσχεραίνει το έργο των δημοκρατικών κυβερνήσεων, ενώ εξέφρασε σκεπτικισμό για την οικονομική απήχηση της δημοκρατικής μεθόδου.



Αριστερά: Αποψη από το Φόρουμ των Αθηνών «Δημοκρατία υπό πίεση», στη Στοά του Αττάλου. Στο κέντρο: Ο πρώην πρωθυπουργός Κ. Σημίτης εκτίμησε ότι υφίσταται σαφής διασύνδεση ανάμεσα στην πολιτική και τις οικονομικές κρίσεις. Δεξιά: Στιγμιότυπο από το απογευματινό πάνελ με τους κ. Ρότζερ Κόεν, Ντανίλο Τουρκ και Καρλ Μπιλντ.

Αιχμές από Σημίτη κατά Καραμανλή, Παπανδρέου

Τις πολιτικές αιτίες και συνέπειες της οικονομικής κρίσης επιχείρησε να σκιαγραφήσει ο πρώην πρωθυπουργός Κ. Σημίτης. «Αν δημοκρατία σημαίνει ένα αξιοπρεπές επίπεδο ζωής για όλους και δυνατότητα και ευκαιρίες για μια καλύτερη δικαιοσύνη και κοινωνική δικαιοσύνη για όλους, η οικονομική κρίση αναμφίβολα έχει επιδράσει αρνητικά στη δημοκρατία», είπε, παραπέμποντας στον «άνευ προηγούμενο αριθμό ανέργων στην Ελλάδα και την Ισπανία». Ο κ. Σημίτης άφησε σαφείς αιχμές εναντίον των πρώην πρωθυπουργών Κ. Καραμανλή, Γ. Παπανδρέου, αλλά και του Αντ. Σαμαρά. Ειδικότερα εκτίμησε ότι υφίσταται σαφής διασύνδεση

ανάμεσα στην πολιτική και τις οικονομικές κρίσεις, αναφέροντας ως κατεξοχήν παράδειγμα την «τεράστια σπατάλη πόρων κατά το διάστημα 2004-2009 (σ.σ. κυβέρνηση Κ. Καραμανλή) για πελατειακές κομματικές εξυπηρετήσεις και κομματικούς διορισμούς». Επισήμανε ότι εκείνη την περίοδο οι δαπάνες του Δημοσίου για αμοιβές αυξήθηκαν κατά 4,5% «σε σχέση με την αύξηση της προηγούμενης οκταετίας», περιγράφοντας το φαινόμενο ως «μία από τις αιτίες του εκτροχιασμού». Επειτα, άφησε σαφείς αιχμές εναντίον και των κυβερνήσεων Σαμαρά και Παπανδρέου, λέγοντας ότι πολύ συχνά τα κόμματα «μπορεί να κά-

νουν και στροφή 180° στις απόψεις τους για να διατηρηθούν έτσι στην εξουσία». Ως πλέον πρόσφατο παράδειγμα ανέφερε τη σημερινή Ν.Δ. η οποία, όπως είπε, αφού κατήγγειλε τις προβλέψεις της σταθεροποιητικής πολιτικής, «την εφάρμοσε χωρίς δισταγμούς ως κυβέρνηση». Αναφερόμενος στην κυβέρνηση Παπανδρέου, επισήμανε πως «το ΠΑΣΟΚ υποστήριζε το 2009 ότι λεφτά υπάρχουν, για να ανακοινώσει, αφού ανέλαβε την εξουσία, ότι λεφτά δεν υπάρχουν και η χώρα χρειάζεται διεθνή βοήθεια».

Η κ. Ντόρα Μπακογιάννη τόνισε ότι κρατικίστικες και πελατειακές διαρθρωμένες οικονομίες, όπως και βαθιά διχασμένα πολιτικά συ-

στήματα, είναι πιο ευάλωτα σε εποχές κρίσεων. Συμφώνησε με την άποψη του κ. Σημίτη ότι το ελληνικό κράτος έπραξε ορθώς που αντιμετώπισε ποινικά τη Χ.Α. για τις εγκληματικές πράξεις των μελών της. Προέθεσε, ωστόσο, ότι είναι «λάθος» που «αποκλείεται η Χ.Α. από τη συζήτηση».

Στο πάνελ

Στο ίδιο πάνελ, το οποίο συντόνισε η Λιζ Ολντεμαν των New York Times, βρέθηκαν επίσης η Ελένη Κουναλάκη - Τσακοπούλου, η Ελληνοαμερικανίδα πρώην πρέσβειρα των ΗΠΑ στην Ουγγαρία, και ο Βουκ Τζέρεμιτς, πρώην ΥΠΕΞ της Σερβίας και πρώην πρόεδρος της Γ.Σ. του ΟΗΕ. Η κ. Κουναλάκη

- Τσακοπούλου ανέδειξε τις συνέπειες του χρηματοπιστωτικού κραχ στη δημοκρατία αναφερόμενη σε μία ομιλία του αμφιλεγόμενου Ούγγρου πρωθυπουργού Βίκτορ Ορμπαν. Στην ομιλία αυτή ο Ούγγρος πρωθυπουργός μίλησε για την ανάγκη απαγκίστρωσης από «ευρωπαϊκά δόγματα» και αναζήτησης πιο αυταρχικών οικονομικών προτύπων (Κίνα, Ρωσία, Σιγκαπούρη). Η αναφορά αυτή προκάλεσε την αντίδραση της προέσβειρας της Ουγγαρίας, που σχολίασε ότι η κ. Κουναλάκη - Τσακοπούλου παραποίησε το νόημα της ομιλίας και ότι ο κ. Ορμπαν απλώς αναζητεί διέξοδο από τον νεοφιλελεύθερο μονόδρομο.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ